

Bilişim Destekli Hibrit Eğitim Modellemesinin Açık ve Uzaktan Öğrenme Sistemlerinde Kullanımı

Necmettin Duran

MEB Eğitim Yöneticisi

necmettinduran29@hotmail.com, ORCID:0009-0004-6086-4799

Özet

Hibrit eğitim (hibrit education) yüz yüze yapılan geleneksel eğitime zaman vemekana bağlı engelleri ortadan kaldırmak için teknolojinin imkanları kullanılarak uzaktan yapılan eğitime verilen addır. Daha çok uzaktan eğitim olarak bilinen bu eğitimin geçmişi 1700'lü yıllara dayanmaktadır. O günkü posta hizmetlerinin yetersizliği ve yavaşlığı yüzünden sağlıklı ve düzenli olamamıştır. 1892'de yapılan iyileştirici çalışmalar 1943'de Amerikan ordusunun bireyleri uzaktan eğitime el atmasıyla akademik bir anlam kazanmaya başlamıştır. İlk olarak Wisconsin Üniversitesi'nin 1892 yılı katalogunda geçmiş olan uzaktan eğitim terimi, yine ilk kez William Lighty tarafından 1906 yılında yazılan bir yazıda kullanılmıştır. Daha sonra bu terim Alman eğitimci Otto Peters tarafından 1960 ve 1970'lerde Almanya'da fernunterricht kavramı kullanılarak tanıtılmış ve Fransa'da uzaktan eğitim ismiyle uygulanmıştır. Uzaktan eğitim zaman ve mekan olarak öğrenciden uzakta olan birinin farklı medya türleri kullanarak iki taraflı iletişim kurma amacıyla sistematik bir şekilde öğrenme gerçekleştirdiği ortamdır. Uzaktan eğitim teknolojilerini geleneksel yüz yüze öğrenme ile karşılaştırdıklarında derslerin televizyonda yayınlanması ile yüz yüze alınması arasında başarı açısından bir fark ortaya çıkamamıştır. Benzer şekilde etkileşimli sınıflarda ders alan öğrencilerin başarısı geleneksel sınıflardaki öğrencilerinki ile benzer olmuştur. Kampus dışı öğrenciler kampus içindekilere göre daha başarılı olmuşlardır çünkü ders materyalleri daha iyi ve düzenli ve açık

bir şekilde hazırlanmıştır. İkincisi kampus dışı eğitim alan öğrenciler daha sıralı basitten karmaşığa, sıralı parçalar halinde öğrendikleri için daha kısa öğrenme göstermişlerdir. Ancak kampüsteki öğrenciler daha fazla doğrudan ve yüz yüze destek alabilmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Bilişim, Hibrit Eğitim, Açık ve Uzaktan Öğrenme

The Use of Information-Supported Hybrid Education Modeling in Open and Distance Learning Systems

Abstract

Hybrid education (hybrid education) is the name given to distance education by using the possibilities of technology to eliminate time-and space-related obstacles to traditional face-to-face education. The history of this education, more commonly known as distance education, dates back to the 1700s. Due to the inadequacy and slowness of the postal services of that day, he could not be healthy and orderly. the curative studies carried out in 1892 began to make academic sense in 1943 when the American army took over distance education for individuals. The term distance education, which was first mentioned in the University of Wisconsin's catalog in 1892, was also used for the first time in an article written by William Lighty in 1906. Later, this term was introduced by the German educator Otto Peters in the 1960s and 1970s in Germany using the concept of fernunterricht and applied in France under the name of distance education. Distance education is an environment in which someone who is away from the learner in terms of time and space performs systematic learning in order to communicate bilaterally using different types of media. When they compared distance education technologies with traditional face-to-face learning, there was no difference in achievement between broadcasting the courses on television and taking them face-to-face. Dec. Similarly, the success of students taking courses in interactive classes was similar to that of students in traditional classes. Off-campus students have been more successful than on-campus students because the course materials have been prepared better and more regularly and clearly. Secondly, students who received off-campus education showed shorter learning because they learned in sequential parts, from simple to complex, in a more sequential manner. However, students on campus were able to receive more direct and face-to-face support.

Key Words: Informatics, Hybrid Education, Open and Distance Learning

Giriş

Hibrit eğitim geçmiş dönemlerden bu yana farklı coğrafyalarda eğitim sistemlerinde öğrenme süreçlerinde aktif ve yoğun bir şekilde kullanılagelen bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır (Brook, 2019) .

Uzaktan eğitim teknolojilerinin ilk neslini basın, radyo ve televizyon oluşturmuştur. İkinci nesil ile buna ses kasetleri, video kasetleri ve faks eklenmiştir. Her iki nesil teknoloji tek yollu (asenكرون) bir iletişim olup fakülteden öğrenciye doğru yönlendirilmiştir (Guilherme, 2021).

1985 ve sonraki 10 yılda dersleri aktarmak için CD-ROM teknolojisi geliştirilmiştir. Buna ek olarak iki yollu (senكرون ve simültane gerçek zamanlı) iletişim kullanan internet ve web gibi bilgisayar ve bilgisayar ağları ortaya çıkmıştır (Brook, 2019).

Sesli ve görüntülü konferansın gelişmesiyle yüksek kalitede uzaktan eğitim sağlanmaya başlanmış ve geleneksel sınıfların yerinde öğretmenler başka yerlerdeki sınıflara da etkileşimli sesli ve görüntülü bir şekilde ulaşmaya başlamıştır. Böylece internet üzerinden çalışan grup yazılımlara dayalı sanal sınıflar meydana gelmiştir (Darbyshire, 2022).

Hem grup ya da ders yazılımları sayesinde eşzamanlı (senكرون) ve eşzamansız (asenكرون) eğitim sağlanmıştır. Genel olarak öğrenci daha çok evinden olmak üzere yerel bir bilgisayar kullanarak çok sayıda hizmet ve olanağa erişim sağlamaktadır (Dündar ve diğerleri, 2022).

Uzaktan eğitimin cazip yanlarından biri de öğretim esnekliğidir. Öğrenciler ve öğretmenmekan ve zaman olarak birbirlerinden geçicide olsa yarınlabildikleri için Öğrenciler uzak mesafede kalmaktadır (Brook, 2019).

Uzaktan eğitimin sağlıklı ve etkin bir şekilde uygulanabilmesi kullanılacak teknolojik araç, yetişmiş personel ve olanaklarla yakından ilişkilidir. İletişim teknolojilerinde son zamanlardaki yazılım ve donanım konusundaki gelişmelerle birlikte uzaktan eğitim teknolojileri çok hızlı gelişerek bütün dünyada eğitimin temel konularından biri olmuştur (Brook, 2019).

Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler “Uzaktan Eğitim”, “Uzaktan Öğretim” ve “AçıkÖğrenme” ve de “Web Tabanlı Öğrenme” kavramlarının oluşmasına ve gelişmesine yol açmıştır (Guilherme, 2021).

Hibrit Eğitim Kavramı

Hibrit eğitim (hibrit education) yüz yüze yapılan geleneksel eğitime zaman ve mekana bağlı engelleri ortadan kaldırmak için teknolojinin imkanları kullanılarak uzaktan yapılan eğitime verilen addır (Darbyshire, 2022).

Başka bir deyişle “Uzaktan Eğitim” derslerin elektronik iletişim araçları veya basılı şekilde aktarıldığı, öğrenen ve öğretene kişinin fiziksel olarak birbirlerinden ayrı bulunduğu eğitim çeşididir (Brook, 2019).

Daha çok uzaktan eğitim olarak bilinen bu eğitimin geçmişi 1700’lü yıllara dayanmaktadır. O günkü posta hizmetlerinin yetersizliği ve yavaşlığı yüzünden sağlıklı ve düzenli olamamıştır. 1892’de yapılan iyileştirici çalışmalar 1943’de Amerikan ordusunun bireyleri uzaktan eğitime el atmasıyla akademik bir anlam kazanmaya başlamıştır (Guilherme, 2021).

Wisconsin Üniversitesi’nin 1892 yılı katalogunda geçmiş olan “Uzaktan Eğitim” (Distance Education) terimi, yine ilk kez aynı üniversitenin yöneticisi William Lighty tarafından 1906 yılında yazılan bir yazıda kullanılmıştır (Dündar ve diğerleri, 2022).

Daha sonra bu terim Alman eğitimci Otto Peters tarafından 1960 ve 1970’lerde Almanya’da “Fernunterricht” kavramı kullanılarak tanıtılmış ve Fransa’da uzaktan eğitim (Tele Enseignement) ismiyle uygulanmıştır (Brook, 2019).

Hibrit Eğitimin Tarihi Gelişim Süreci

Moore ve Kearsley, uzaktan eğitimin üç gelişim aşamasını tanımlamaktadır. İlk aşama olan “mektupla öğretim”, 19.yy’ın sonu ile 20.yy’ın başlangıcında gerçekleşmeye başlamıştır (Brook, 2019).

“Mektupla öğretim” başlıca iletişim biçimi basılı materyaller olan öğretim anlayışı üzerinden temellendirilmiştir. Bu sistemde, ders kitabına dayalı olarak gerçekleştirilen etkinlikler dönüt almak için ilgili öğretim elamanı veya kuruluşa posta yoluyla gönderilmiştir (Darbyshire, 2022).

Uzaktan eğitimde ikinci aşama, 1970’li yıllarda ortaya çıkmıştır. Bu aşamada, uzaktan eğitim basılı materyallere ek olarak radyo, televizyon, kaset ve teypler aracılığıyla yürütülmeye çalışılmıştır (Guilherme, 2021).

1980’li yılların başlangıcında ortaya çıkan uzaktan eğitimin üçüncü aşamasında ise uydu teknolojilerinden yararlanılmıştır. Bu süre boyunca öğrenme-öğretme etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde CD-ROM’ların kullanımı gerçekleştirilmiştir (Brook, 2019).

Moore ve Kearsley, iletişim ağları ve bilgisayar tabanlı çoklu-ortamı uzaktan eğitim programlarının üçüncü aşaması olarak belirtmektedir. Ancak, telekomünikasyon teknolojileri alanında meydana gelen mevcut gelişmeler ve internet ortamının yaygınlaşması yeni öğretim yaklaşımları doğrultusunda uzaktan eğitim uygulamalarını değişikliğe uğratmaktadır (Brook, 2019).

Bu açıdan, internetin uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik yeni bir aşamayı gündeme getirdiği söylenebilir. İnternet teknolojileri artık uzaktan eğitime yönelik güçlü işbirlikli öğrenme öğelerini de vurgulamaktadır. Bu anlamda, internetin uzaktan eğitimde de öğrenci merkezli yaklaşımların kullanılmasına olanak veren bir ortam olduğu belirtilebilir (Darbyshire, 2022).

İletişim teknolojileri, farklı zaman ve mekanlarda bulunan bireylere iletişim ve etkileşim olanakları sunarak öğrenme çevrelerini daha zengin hale getirebilmektedir. Ayrıca, İnternet teknolojileri uzaktan eğitimi “uzak” olmaktan yüz-yüze ortamlara benzer “yakın” bir hale getirmektedir (Devlet Planlama Teşkilatı, Eğitim Planlaması, 2020).

Buna ek olarak, anlayış ve uygulama açısından internet tabanlı uzaktan eğitim, nesnelci yaklaşımlarda oluşturmacı yaklaşımlara doğru bir değişim göstermektedir (Dündar ve diğerleri, 2022).

Özellikle, ağ tabanlı öğrenme çevrelerinin öğrenci-içerik, öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen, öğrenci-diğer hiper-ortam kaynakları ve öğrenci diğer öğretim personeli gibi çeşitli iletişim kanallarına erişime olanağı sağlaması öğrenmenin sanal sınıflardaki etkileşiminin bir ürünü olarak ortaya çıkmasına yol açmaktadır (Brook, 2019).

Tablo 1, 1700’lü yıllarda ilk temel uygulamaları görülmeye başlanan uzaktan eğitim tarihini kronolojik seyrini göstermektedir (Morphew, 2020).

Tablo 1: Hibrit Eğitimin Tarihi

Yıl	Özellikleri	Dönüm Noktaları
1700-1900	Ders materyalinin posta ile aktarılması.	Amerikan post hizmetlerinin kurulması, Yüksek öğretimde mektupla öğrenimin kullanılmaya başlanması.
1920-1960	Mektupla öğrenmede radyo ve televizyonun kullanımı.	Öğrencilerin okula devam zorunluluğu konusunda yasanın kabulü.
1970-1980	Önceden kaydedilmiş video ve ses kayıtları kullanımı. Sınırlı sayıda yayın yapan kanalın daha çok araştırma ve bilimsel bilgi paylaşımı amaçlı kullanım.	Orduda mektupla öğrenimin kullanımı.

1990-2000	Tele ve video konferans, k-12 öğrencileri için kablo ağı.	Daha sonra “World Wide Web”e dönüşecek Arpanet projesinin ortaya çıkışı.
2000 Yılı Sonrası	Daha ekonomik bilgisayarlarla teknolojiye daha hızlı ulaşım sağlanması, Sınıflarda internet kullanımı, Gittikçe daha çok eğitim ve iş amaçlı kurum ve kuruluşunun uzaktan eğitimi kullanması, Bilgisayar destekli eğitimin yaygınlaşması, Senkron ve asenkron iletişimin etkinleşmesi.	İnternetin hakimiyeti, Kablosuz iletişim ortaya çıkması, Özel ve tüzel kurum ve kuruluşlardan teknolojiye daha fazla kaynak arttırılması,

Uzaktan eğitimde “Öğretme Makinesi” deyimini ile ilk kez Skinner tarafından ortaya atılmıştır. Skinner, bilginin önce sunulması ve ardından öğrenmenin diğer safhasına geçene kadar da pekiştirilmesi gerektiğine inanıyordu (Brook, 2019).

Skinner bir öğretmenin 30 öğrenciyi motive etmeye yetmeyebileceğini ifade ederken aynı zamanda bir öğretim makinesine ihtiyaç olduğunu vurgulamıştır. Bilgisayarın eğitimde kullanımı öğretim makinesi deyimini ile başlamıştır (Darbyshire, 2022).

Uzaktan eğitim uzaktan öğretmenin gelişmiş bir şeklidir. Uzaktan eğitim önceden üretilmiş kendi kendine öğrenme oluşturabilecek öğrenci ve destek sağlayan kurum arasında iki yönlü iletişimin gerçekleştiği bir süreçtir. En yaygını mektupla yapılanıydı ama artık bu dersler internet üzerinden verilmektedir (Devlet Planlama Teşkilatı, Eğitim Planlaması, 2020).

Açık ve Uzaktan Öğrenme

Açık öğrenme John Dewey'in sürdürülebilir eğitim felsefesine dayanmaktadır. Dewey'e göre öğrenme soru çözme aktivitesidir. Öğrenci, öğrenme ile sonuçlanan problem çözmeye yönlendirilir (Guilherme, 2021).

Öğretim tasarımı konusunda önde gele isimlerden biride Gagne'dir. Gagne'e göre öğrenme tek ve birleşik bir kavram değildir. Farklı öğrenme çeşitleri olduğunu vurgular ki bu farklı öğrenme şekilleri farklı öğretim tasarımları gerektirir (Brook, 2019).

Buna göre öğretim tasarımı beş aşamadan oluşmaktadır (Yükseltürk and Anlı, 2022):

- 1.Problem Analiz,
- 2.Tasarım,
- 3.Geliştirme,
- 4.Uygulama,
- Değerlendirme.

İletişim teknolojilerinde son zamanlardaki yazılım ve donanım konusundaki gelişmelerle birlikte uzaktan eğitim teknolojileri çok hızlı gelişerek bütün dünyada eğitimin temel konularından biri olmuştur (Darbyshire, 2022).

1990'larda teknolojideki ilerlemeler sayesinde iletişim araçları ile yapılan eğitime bazı yenilikler

katılmaya, internet ve e-mail sayesinde üniversiteler bir bilgisayar ve internete sahip dünyanın farklı yerlerindeki öğrencilere dersler sunmaya başlamıştır. Böylece “İnternet Dersleri” ya da “Uzaktan Eğitim/Öğrenim” gibi bir deyim ortaya çıkmıştır (Dündar ve diğerleri, 2022).

Çevrimiçi bir dünyada öğretim göreceli olarak yeni bir şeydir ve çoğu zamanda çok da belirgin olmayan bir olaydır. Popüler teknolojilerle birlikte eğitim trendleri de sık sık değişikliğe uğramaktadır. Uzaktan eğitim uygulaması ve politikasında buna göre sürekli değişim halindedir (Brook, 2019).

Etkileşim ve içerik zenginliği yanında web tabanlı öğretimde ortaya çıkabilecek bazı sorunlar mevcuttur. Bunlardan biride ülkelerin ekonomik ve siyasi gelişimlerdeki farklılıklardır ki bu farklılıklar zaman zaman sayısal (dijital) bölünmeye yol açabilmektedir (Jochems and Koper, 2022).

Bunlar farklı öğretim dilleri, zaman farkları, yüksek teknolojiler ve web üzerinden ders alacak öğrencilerin dersi takip edebilme becerileri ve dersten artı değer elde edebilmeleri olarak sıralanabilmektedir (Guilherme, 2021).

Diğer sorunlar da diplomaların denkliği ve tanınması, yerel bilginin küreselleştirilmesi, ders aktarımı, farklı öğretme yöntemleri akademik kültürler ve bilgisayarların kalitesi şeklinde ifade edilebilmektedir (Brook, 2019).

Gardener, bütün öğrencilerin akademik olarak başarılı olma yeteneğine sahip olduğu ancak okulların önlerinde bir engel gibi durduğunu belirtmiştir. Gardener’a göre mevcut eğitim sistemi, mantıksal ve dilsel zeka ile ilgilenip diğer zeka türlerinin (müzik, görsel vb) küçümsenmektedir (Darbyshire, 2022).

Bireysel Farklar Teorisine göre öğrenciler farklı yollardan öğrenir, hepsi için tek bir yöntem yoktur. Her bir birey diğerinden bir şekilde farklı olduğu için öğrenme ortamı ve materyali buna göre tasarlanmalı ve öğretici de bunu göz önünde bulundurmalıdır (Dündar ve diğerleri, 2022).

Bu eğitimsel fayda ve karşıtlıkları optimizme etmede önemli rol oynamaktadır. Buna göre eğer öğrenciler farklı şekillerde öğreniyorlarsa bireyselleştirilmiş eğitimden ve öğrenme süreçlerinden faydalanmak durumundadırlar (Guilherme, 2021).

Uzaktan eğitim zaman ve mekan olarak öğrenciden uzakta olan birinin farklı medya türleri kullanarak iki taraflı iletişim kurma amacıyla sistematik bir şekilde öğrenme gerçekleştirdiği

ortamdır (Brook, 2019).

Uzaktan eğitim teknolojilerini geleneksel yüz yüze öğrenme ile karşılaştırdıklarında derslerin televizyonda yayınlanması ile yüz yüze alınması arasında başarı açısından bir fark ortaya çıkmamıştır (Darbyshire, 2022).

Benzer şekilde etkileşimli sınıflarda ders alan öğrencilerin başarısı geleneksel sınıflardaki öğrencilerinki ile benzer olmuştur. Kampus dışı öğrenciler kampus içine göre daha başarılı olmuşlardır, çünkü ders materyalleri daha iyi ve düzenli ve açık bir şekilde hazırlanmıştır. İkincisi kampus dışı eğitim alan öğrenciler daha sıralı basitten karmaşığa, sıralı parçalar halinde öğrendikleri için daha kısa öğrenme göstermişlerdir. Ancak kampüsteki öğrenciler daha fazla doğrudan ve yüz yüze destek alabilmişlerdir (Dündar ve diğerleri, 2022).

Porter'a göre uzaktan öğrenmede ve bilgi sağlamada en etkin yöntem web tabanlı öğretimdir. Öğretmenler ders içeriklerini istedikleri formatta web üzerine yükleyerek öğrencinin erişimine sunabilir. Eğitimci web tabanlı dersleri hazırlarken öğrencinin yaşı, kültürü, cinsiyeti, seviyesi ve ilgi alanları gibi konuları göz önünde bulundurmalıdır (Brook, 2019).

Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Eğitim ve Öğretimde Kullanımı

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim ve öğretimde kullanımı konusunda etkili olan faktörler kurumsal, okul ya da bölüm ve personel etrafında şekillenmektedir (Darbyshire, 2022).

Gunawardena, uzaktan eğitimi öğrenen kişinin fiziksel olarak öğretmenden uzakta olduğu ortam olarak değerlendirirken Rumble, uzaktan eğitimi planlanmış ve yönlendirilmiş öğrenme tecrübesi olarak değerlendirir (Brook, 2019).

Holmberg, ise uzaktan eğitimi geleneksel sınıf öğreniminden farklı olarak iki yönlü bir yapılanma olarak tanımlarken Keegan'a göre uzaktan öğrenme "öğrenme kontrolü" ya da bağımsızlık seviyesidir (Brook, 2019).

Uzaktan eğitim terimi, tümüyle anlamdaş olmayan değişik terimler içermektedir. Uzaktan eğitim kapsamındaki bu terimlerden bazıları, mektupla eğitim, evde çalışma, dış çalışma, uzaktan öğretim ve uzaktan öğretme, uzaktan öğrenim ya da uzakta öğrenmedir. Uzaktan öğretim ve

uzaktan öğrenim uzaktan eğitim sürecinin her ikiyarısını açıklamaktadır (Darbyshire, 2022).

Uzaktan öğretim öğrenciler için öğrenim gereçleri hazırlayan uzaktaki bir kurumun ders geliştirme süreci anlamına gelmektedir. Aynı şekilde, uzaktan öğrenim ya da uzaktan öğrenme, öğrencinin bakış açısından bu süreç içinde değerlendirilmiştir (Jochems and Koper, 2022).

Uzaktan eğitimin, yüz yüze yapılan eğitime eşit ve yanında yer alan bir eğitim olduğu söylenebilir. Uzaktan eğitim önceleri yeterince tanınmamaktaydı. Bu nedenle bir anlamda geleneksel yüz yüze eğitim ile rekabet halindeydi (Brook, 2019).

Örneğin; önceleri iki öğrenci grubundan birinin aynı dersi uzaktan öğrenmesi, diğerinin ise geleneksel yöntemlerle öğrenmesi ve her iki grubun başarı durumlarının istatistiksel yöntemlerle karşılaştırılmasıyla elde edilen sonuçlara göre uzaktan eğitim hakkında yargıya varılmaktaydı (Guilherme, 2021).

Bütün bu olumlu yönlerin yanında öte yandan uzaktan eğitimin bir dezavantajı da sınırlıband genişliği (iletişim bağlantı kapasitesi) ve yavaş işleyen modemlerin teknoloji ilerlese de dünya üzerinde halen birçok ülkede kullanılıyor olması ses, görüntü ve grafik aktarımını güçleştirmektedir. Düşük standartlarda sunulan elektronik dersler beklenen katma değeri yaratamamaktadır (Brook, 2019).

Ama yine de ilerleyen teknoloji ile birlikte uzaktan eğitimin önündeki donanım ve yazılıma yönelik engeller zamanla ortadan kalkarak paylaşımı ve etkileşimi daha yüksek bir ortam yaratılması beklentisi mevcuttur (Dündar ve diğerleri, 2022).

Teknolojinin eğitimde ağırlıkla yer alması, kitle iletişim araçlarının da yoğun olarak yer aldığı ortamlarda öğrenciyi teknolojiyle barışık olmaya itmekte ve yoğun teknoloji içeren ortamlar öğrenci kimliğini beslemektedir (Darbyshire, 2022).

Teknoloji ve bilgi birlikteliği içerisinde teknolojiyi kullanabilme yeterliliği gelişmektedir. Teknolojinin eğitimin ayrılmaz bir parçası olması ve bu yapının günümüzde yer alan açık öğretimin ve uzaktan öğrenme sistemlerinin temelyapı taşı olarak yer alması eğitim içeriği ile teknolojinin sürekli etkileşim içerisinde yer almasını doğurmaktadır (Devlet Planlama Teşkilatı, Eğitim Planlaması, 2020).

Bilişim Destekli Hibrit Eğitim Modellemesi

Bilişim destekli hibrit eğitim modellemesi bilgisayar ve iletişim teknolojileriyle birlikte yürütülmektedir. Burada öne çıkan kavram e-öğrenmedir. Kuşkusuz e-öğrenme denilince akla hemen web tabanlı materyal hazırlama ve iletimiçin de internet gelmektedir (Brook, 2019).

Halbuki e-öğrenmenin evreni oldukça geniştir. Bu evrende uzaktan eğitim, sınıflar, cd-rom'lar, televizyon yayınları, radyo yayınları, internet, uyduya çıkış ve iniş, kablolu televizyon, etkileşimli televizyon, sesli konferansgörüntülü konferans ve yazılı materyaller yer almaktadır (Dündar ve diğerleri, 2022).

E-öğrenmede öğretici veöğrenen arasındaki iletişim iki yolla yapılabilir:

Eşzamanlı İletişim

Önceden belirtilen programa göre öğretici ile öğrenen internet aracılığı ile bire bir iletişim kurup eğitim/yetiştirim etkinliklerini sürdürebilirler. Eğer öğrenen sayısı fazla ve bir öğretici eşzamanlı olarak programı sürdüreceyse görüntülü konferans yapılabilir. Her iki durumda da iki yönlü bir iletişim ve etkileşim vardır (Darbyshire, 2022).

Eşzamanlı Olmayan İletişim

Öğrenenin kendi istediği zamanda CD-ROM kullanması veya sunucu taraftaki siteme girmesidir. Her iki durumda da daha önceden hazırlanmış ve kendi içinde etkileşimi olan programların izlenebilmesidir (Darbyshire, 2022).

Sonuç

Bilginin hızla artması internetin kablolu/kablosuz yaygınlaşıp evlere ve kurumlara girişi, etkileşimli televizyon yayınlarının başlaması gibi nedenlerle, insanlığın Endüstri Çağı'ndan çıkıp

Ağ Çağı'na girdiğini görülmektedir.

Ağ Çağı'nda birey edilgen olmaktan çıkmakta, yaparak öğrenmekte, diğer bireylerle işbirliği yapmakta, bilgiye anında ve her yerde ulaşabilmekte ve eğitim süreci ömür boyu devam etmektedir. Bilgi Teknolojisinin hızla gelişmesi, bilginin kullanılarak üretime koşulması, kalitesinin yüksek olması ve maliyeti e-öğrenme'de önemli faktörlerdir.

Endüstri Çağı'ndan Ağ Çağı'na geçişte e-öğrenme gerek kamu gerekse özel kuruluşlarca önemle üzerinde durulan bir uygulama ve süreçtir.

Eğitim gereksinimlerinin doğru belirlenmesi, içeriklerin çok iyi hazırlanması iletişim alt yapısının yaygınlaştırılarak hızının artırılması ve maliyetlerin kabul edilebilir duruma getirilmesi gerekmektedir.

E-öğrenme bazı kaynaklarda belirtildiği gibi sadece bilgisayarla özdeşleştirilirse ve bilgisayara her yüklenen ve gönderilen bilgi e-öğrenme olarak anlaşılırsa, yapılan eğitim sonuçta Klasik Sınıf Dönemi'ni aratır olabilme riski ile karşı karşıya kalabilecektir.

Son yıllarda, bilgisayar kullanımının yaygınlaşması, gelişen internet teknolojileri ve hızlı internet bağlantıları; uzaktan eğitimin önemli bir payesini internet üzerinden yayımlanan eğitim ortamlarının oluşturmasına neden olmuştur.

Bu nedenle bu tür eğitim ortamları isimlendirilirken, çok daha geniş bir alanı tanımlayan uzaktan eğitim kavramı yerine “Web Tabanlı Eğitim (WTE)” veya “Çevrimiçi (Online) Eğitim”; diğer adıyla “Web Based Education (WBE)” yaygın ifadeyle e-öğrenme kavramları kullanılmaya başlanmıştır.

E-öğrenme, internet üzerinden yayımlanan, sesli, görüntülü ve etkileşimli, senkron ya da asenkron eğitim ve öğretim aktivitelerine verilen genel bir addır.

E-öğrenme elektronik ağ araç ve sistemlerini kullanarak yapılan öğrenmedir. Yenilik, herhangi bir düzeyde ortaya çıkan durumu ifade etmektedir. Eğer yenilik, fark ve değişim olumlu ise bu süreç gelişim kavramı ile ifade edilmektedir.

Yenilik, değişiklik ve gelişim yaratıcı düşünmenin sonucudur. Değişim doğal bir gerçektir ve gereksinimleri karşılamayı amaçlamaktadır. Onu yönlendirecek ve ona uyum sağlayabilecek kişilere olanaklar sunmaktadır.

Web eğitimde sınıf yerine internet bağlantılı herhangi bir bilgisayar, esnek olmayan öğretim programları yerine öğrencinin isteğine bağlı eş zamansız öğretme-öğrenme süreçleri uygulanmakta; kolay değişmeyen içerik yerine, öğrenme gereksinimlerine göre değişen esnek ve zengin programlar işe sokulmaktadır.

Ayrıca, öğrencinin edilgenliği yerine okuma, ödevler, alıştırmalar ve tartışma ortamlarında etkin olarak sınav olma ve sınav sonuçlarına göre dönütler verme-alma, başarı yüzdesini saptama gibi eğitsel işlemler etkili olarak yapılmaktadır.

Web destekli bir öğretim tasarımı, öğrenme-öğretme ilkelerinin, öğretim materyal ve etkinliklerine dönüştürülmesini sağlayan sistematik süreçtir. Diğer taraftan, internet her an gelişen ve değişen bir öğrenme ortamıdır. Bu da web destekli öğretim tasarımında göz önünde bulundurulması gereken bir unsurdur.

Kaynakça

Aytaç, Meral, Eğitimde Teknoloji Kullanımının Değerlendirilmesi, Alkin Yayınları, İstanbul 2016.

Brook, W. David. Web Teaching. A Guide to Designing Interactive Teaching for the World Wide Web. Second Edition. Hingham, MA, USA: Kluwer Academic Publishers, 2019.

Darbyshire, Paul. Instructional Technologies: Cognitive Aspects of Online Programs. Hershey, PA, USA: IRM Press, 2022.

Devlet Planlama Teşkilatı, “Hayat Boyu Eğitim veya Örgün Olmayan Eğitim Özel İhtisas Raporu”. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara, 2020.

Dündar, Gönen ve diğerleri. E-Learning: A New Corporate Strategy for Training and Development. M.Yalvaç ve S.Gülseren (Eds.). In “First International Conference on Innovations in Learning for the Future: e-Learning”. İstanbul, Turkey, October 26-17, 2022, Proceedings, İstanbul University Rectorate Publication No:4551, 2022.

Guilherme, Manuela. Languages for Intercultural Communication and Education, 3: Critical Citizens for an Intercultural World Foreign Language Education as Cultural Politics. Clevedon, GBR: Multilingual Matters Limited, 2021.

Holmberg, Borje. Distance Education and Languages : Evolution and Change, Clevedon, GBR: Multilingual Matters Limited, 2022

Jochems, Wim.and Koper, Roob, Lifelong Learning in a Network.Open University of Netherlands, 2022.

Köksal, Hayal. IT Seagull Project:An Example of Using Technology to Support Future Critical Thinkers and Problem Solvers. M. Yalvaç&S.Gülseren (Eds.).In “First International Conference on Innovations in Learning for the Future : e-Learning”. İstanbul, Turkey, October 26-17, 2022, Proceedings, İstanbul University Rectorate Publication No:4551, 2022.

Morphew, N. Valerie. Web-Based Learning and Instruction: A Constructivist Approach. Lau, Linda (Edit). In “Distance Learning Technologies:” Issues, Trends and Opportunities”, Hershey, PA, USA: Idea Group Publishing, 2020.

Warschauer, Mark and Kern, Richard. Network-based Language Teaching: Concepts and Principles. Cambridge University Press,USA, 2020.

Yükseltürk, Erman and Anlı, Refik. Blended Learning as New Trend in Distance Education, M.Yalvaç and S.Gülseren (Eds). In “First International Conference on Innovations in Learning for the Future: e-Learning” İstanbul, Turkey, October 26-17, 2022, Proceedings, İstanbul University Rectorate Publication No:4551, 2022.